

YOSH AVLODNI MA'NAVYI-AXLOQIY TARBIYALASHDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTINING O'RNI

Mirzayeva Iroda Ismailovna

Qo'qon shahar maktabgacha va
maktab ta'limi bo'limi direktori

Annotatsiya: Mazkur maqolada yosh avlodni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkilotlarining o'rni va ahamiyati yoritilgan. Bolalarning erta yoshdan boshlab ijtimoiy, axloqiy va ma'naviy qadriyatlarini o'zlashtirish jarayonida ta'lim muassasalarining roli, tarbiyachilarning mas'uliyati hamda ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida bolalarda ijobiy xulq-atvorni shakllantirish usullari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ma'naviy tarbiya, axloqiy tarbiya, yosh avlod, tarbiyachi, pedagogik yondashuv, ijtimoiy rivojlanish, oila va hamkorlik

Аннотация: В данной статье рассматривается роль дошкольных образовательных организаций в духовно-нравственном воспитании подрастающего поколения. Анализируется значение раннего усвоения детьми социальных, моральных и духовных ценностей, а также роль педагогов и сотрудничества с родителями в данном процессе. Кроме того, освещаются современные педагогические подходы к формированию положительного поведения у детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, духовно-нравственное воспитание, подрастающее поколение, педагог, воспитатель, педагогические подходы, социальное развитие, семья и сотрудничество

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bolalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida e'tirof etiladi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarda dastlabki hayotiy ko'nikmalarni, ijtimoiy munosabatlarni hamda axloqiy qadriyatlarini shakllantirishda muhim o'rin egallaydi.

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida eng muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolaning ongida atrof-muhitga munosabat, insonlar bilan muloqot qilish madaniyati, yaxshilik va yomonlik haqidagi dastlabki tushunchalar paydo bo'ladi. Shuning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlari ma'naviy-axloqiy tarbiyani tizimli va maqsadga yo'naltirilgan holda olib borishi zarur.

Avvalo, ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonida bolalarda umuminsoniy va milliy qadriyatlarini uyg'un holda shakllantirish muhimdir. Halollik, rostgo'ylik, mehr-oqibat, kattalarga hurmat, kichiklarga izzat kabi fazilatlar kundalik mashg'ulotlar, o'yinlar va

hayotiy vaziyatlar orqali bolalarga singdiriladi. Masalan, tarbiyachi tomonidan tashkil etilgan rolli o‘yinlarda bolalar turli ijtimoiy rollarni bajarib, muomala madaniyatini o‘zlashtiradi.

Bundan tashqari, ertaklar, hikoyalar va sahnalashtirilgan chiqishlar ma’naviy tarbiyaning samarali vositalaridan biridir. Ertak qahramonlari orqali bolalar yaxshilik va yomonlikni ajratishni, to‘g‘ri qaror qabul qilishni o‘rganadi. Tarbiyachi esa bu jarayonda yo‘naltiruvchi rolni bajarib, bolalarning fikrlashini rivojlantiradi va ularni mustaqil xulosa chiqarishga undaydi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarning ijtimoiylashuv jarayoni ham muhim o‘rin tutadi. Jamoaviy o‘yinlar, guruhli mashg‘ulotlar va birgalikdagi faoliyatlar orqali bolalar o‘zaro hamkorlik qilish, boshqalarning fikrini hurmat qilish, nizolarni tinch yo‘l bilan hal etish kabi ko‘nikmalarni egallaydi. Bu esa ularning kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

Shuningdek, bolalarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish ham maktabgacha ta’limning muhim vazifalaridan biridir. Davlat ramzlari, milliy bayramlar, urf-odatlar va an’analar bilan tanishtirish orqali bolalarda o‘z yurtiga mehr va sadoqat hissi tarbiyalanadi. Bu jarayonda milliy o‘yinlar, qo‘shiqlar va bayram tadbirlari katta ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy ta’lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ma’naviy-axloqiy tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar yaratish, multimedia vositalaridan foydalanish orqali bolalarning qiziqishi ortadi va ular faol ishtirokchiga aylanadi. Bu esa tarbiya jarayonini yanada samarali qiladi.

Ma’naviy-axloqiy tarbiyada tarbiyachining shaxsiy namunasining o‘rni beqiyosdir. Bolalar ko‘proq kattalarning xatti-harakatlarini kuzatish va ularga taqlid qilish orqali o‘rganadi. Shu sababli tarbiyachi o‘zining nutqi, muomalasi, kiyinish madaniyati va xulq-atvori bilan bolalarga ijobiy namuna bo‘lishi lozim.

Oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligi ham bu jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Tarbiya uzviy va izchil bo‘lishi uchun ota-onalar bilan muntazam aloqada bo‘lish, ularga pedagogik tavsiyalar berish muhimdir. Ota-onalar yig‘ilishlari, treninglar va ochiq mashg‘ulotlar orqali ularning pedagogik madaniyatini oshirish mumkin.

Shu bilan birga, har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Ba’zi bolalar faol va ochiq bo‘lsa, boshqalari tortinchoq yoki sezgir bo‘lishi mumkin. Tarbiyachi har bir bolaga individual yondashib, uning ichki imkoniyatlarini rivojlantirishga yordam berishi zarur. Bu esa shaxsga yo‘naltirilgan ta’limning asosiy tamoyillaridan biridir.

Yuqoridagi omillar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha ta’lim tashkilotlari nafaqat bolalarga bilim berish, balki ularni ma’naviy-axloqiy jihatdan barkamol shaxs etib tarbiyalashda hal qiluvchi o‘rin egallaydi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’lim tashkilotlari yosh avlodni ma’naviy-axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalashda muhim poydevor vazifasini bajaradi. Ushbu bosqichda berilgan tarbiya keyingi ta’lim jarayonining samaradorligini belgilaydi. Shu

sababli maktabgacha ta’lim tizimini yanada rivojlantirish, tarbiyaviy ishlar sifatini oshirish va oila bilan hamkorlikni kuchaytirish muhim vazifa bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017.

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 1059-son Qarori 1-ilovasi. // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 03.01.2020 y., 09/20/1059/4265-son

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2021. – 464 bet

4. AZ Baxodirovna [FORMATION OF A SPIRITUAL WORLDVIEW OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH THE MEANS OF GENRES OF FOLK ORAL CREATIVITY](#)

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE &
INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN 2023

5. A.Z .Baxodirovna “[Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirishda tasviriy faoliyatning ahamiyati](#)”, Science and innovation 3 (special issue 31), 34-37 2024y